

ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОМУ
ПРОСТОРІ ВИШУ

Збірник наукових праць за матеріалами
Всеукраїнського науково-практичного
семінару (19 травня 2017 року)

УДК 159.9:378.011.3 – 051(082)

ББК 74.580.25я431

П 86

*Рекомендовано до друку вченою радою Кам'янець-Подільського
національного університету імені Івана Огієнка
(протокол №8 від 29 червня 2017 р.)*

Редакційний комітет конференції:

Г. К. Радчук, доктор психологічних наук, професор
(відповідальний редактор)

Т. В. Дуткевич, кандидат психологічних наук, професор
(заступник відповідального редактора)

О. В. Савицька, кандидат психологічних наук, доцент
(відповідальний секретар)

В. І. Співак, кандидат психологічних наук, доцент

Т. Й. Франчук, кандидат педагогічних наук, доцент

П 86 Психологічне забезпечення інноваційних технологій підготовки фахівців у освітньо-професійному просторі вишу: Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнського науково-практичного семінару (19 травня 2017 року, м. Кам'янець-Подільський) — Кам'янець-Подільський: «Медобори-2006», 2017. — 68 с.

У збірник увійшли матеріали, представлені на Всеукраїнському науково-практичному семінарі «Психологічне забезпечення інноваційних технологій підготовки фахівців у освітньо-професійному просторі вишу», яка відбулася 19 травня 2017 року. Видання адресоване науковцям, викладачам вищих навчальних закладів та студентам.

Матеріали друкуються в авторській редакції

УДК 159.9:378.011.3 – 051(082)

ББК 74.580.25я431

© Автори доповідей

ЗМІСТ

Адамська З. М.	Викладач як фасилітатор професійно-особистісного становлення майбутнього психолога	5
Вержиковська О.М.	Взаємозалежність формування професійної компетентності корекційного педагога та логопеда від рівня розвитку його особистісних якостей	8
Воронкевич О. М.	Позитивна «Я-концепція» майбутніх вчителів початкових класів як умова попередження шкільного насильства	10
Гагарін М. І.	Виховний простір освітньої системи : основи проектування	13
Грубі Т. В.	Значення професійної автономності в діяльності науково-педагогічного персоналу вищої школи	14
Дорофей С .В.	Психолого-педагогічні технології підготовки фахівців у виші	16
Дуткевич Т. В.	Психологічні особливості професійно-педагогічних впливів викладача на особистість студента	18
Куриця А. І., Куриця Д. І.	Тренінг «Відповідальний лідер» в системі підготовки майбутнього фахівця	21
Марцинів М. В.	Складові психологічної готовності дошкільників до здоров'язберезувального виховання	23
Марчук Л. М.	Антидискримінаційна експертиза (на прикладі аналізу підручника «Основи здоров'я» для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів, авт. О. В. Тагліна)	24
Миронова С. П.	Підготовка майбутніх корекційних педагогів до використання інноваційних технологій	31
Мірошник З. М., Михайленко О. Ю.	Ролеграма як головна компонента змістовної характеристики особистості майбутнього фахівця	33
Панчук Н. П.	Становлення ціннісно-професійного розвитку майбутнього фахівця активними методами навчання	36
Попович А. С.	Способи побудови програм навчальних дисциплін у вищій школі	38
Пукас І. Л.	Умови ефективності саморозвитку педагога в системі компетентнісної освіти	40
Радчук Г. К.	Особливості використання тестового контролю освітніх досягнень студентів–випускників	42
Савицька О. В.	Психологічне забезпечення розвитку рефлексії у студентів вишу	45
Сирохман М.І.	Когнітивна підготовка майбутніх вихователів ДНЗ	

професійного зростання і наскільки він здатний до самоосвіти, самостійного вирішення найбільш актуальних проблем; які форми та методи роботи над собою можна визначити як найбільш ефективні, виходячи з попереднього етапу самоосвіти, особистісних пріоритетів розвитку.

Список використаних джерел

1. Концепція Нової української школи (оновлено 3.04.1917) <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>.
2. Волынкина М. В. О месте инноваций в образовании / М. В. Волынкина // Высшее образование сегодня. — 2005. — № 5. — С. 49.
3. Мирончук Н. М. Професійно-особистісний саморозвиток майбутнього педагога: сутнісні характеристики та шляхи формування / Н. М. Мирончук / Нові технології навчання : наук.-метод. зб. — Київ, 2013. — Випуск 76. — С. 209–214.

УДК 159.923:378

Г. К. Радчук

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ОСВІТНІХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ–ВИПУСКНИКІВ

Актуальність дослідження із коротким теоретико-методологічним обґрунтуванням проблеми. Реформування вищої освіти вимагає нового підходу до критеріїв, механізмів і методів оцінювання якості професійної підготовки студентів та створення умов для широкого впровадження інструментально-вимірювальних технологій оцінки освітніх досягнень. Відтак, дедалі популярнішим в Україні стає тестовий контроль знань, умінь і навичок майбутнього фахівця.

Методисти зазначають, що система форм та методів перевірки знань повинна виконувати наступні функції: контрольну, навчальну, діагностичну, прогностичну, розвивальну та орієнтувальну. Відповідно для успішного виконання вказаних функцій система контролю повинна забезпечувати дотримання принципів цілеспрямованості, об'єктивності, регулярності та індивідуального підходу. Специфіка тестів відповідає усім перерахованим принципам.

Тому метою дослідження є обґрунтування особливостей використання тестів як ефективної форми оцінювання професійної підготовки студентів — випускників.

Результати теоретичного аналізу проблеми. Сьогодні можна говорити про такі переваги тестової форми контролю та перевірки знань, умінь та навичок студентів:

- на відміну від традиційного усного чи письмового контролю, в якому викладач лише на основі відповіді на 3-4 питання одного білета, що містить незначну частину навчальної програми, має скласти уявлення про рівень засвоєння студентом усієї навчальної програми, тестовий контроль дозволяє більш широко і глибоко охопити вивчений навчальний матеріал;
- зростання об'єктивності оцінювання освітніх досягнень студентів;
- підвищення об'єктивних статистичних даних про результативність навчальних курсів і труднощі у засвоєнні певних елементів змісту освіти;
- значна економія часу перевірки знань;
- уніфікація вимог до всіх студентів, незалежно від їх попередніх досягнень;
- підвищення мотивації та відповідальності студентів щодо контролю їх освітніх досягнень;
- відсутність психологічної емоційної напруги, зумовленої особливостями індивідуального спілкування з екзаменатором тощо.

Проте ми вважаємо за необхідне ще раз підкреслити, що при проведенні тестів необхідна обережність. Тест відрізняється від багатьох інших методів перевірки знань змістом, структурою, а також якістю і ефективністю отримуваної інформації. Структура тесту істотно залежить від мети і часу тестування, змісту та форми завдань. Тест можна вважати науково обґрунтованим лише тоді, коли всі завдання сформульовані відповідно до встановлених вимог. Основні вимоги до змісту тесту стосуються предметної і формальної чистоти, логічної правильності формулювання завдань, рівня складності, ступеня значущості навчального предмету і контрольного матеріалу в структурі знань.

Тестування знань є однією з найбільш технологічних форм проведення контролю. У цьому сенсі з ним не може зрівнятися ні одна з відомих форм контролю знань. Водночас, ми хочемо окремо зауважити, що згідно з «метафорою категоріального дерева», котра введена у сферу освітньої технології контролю знань з когнітивної психології О. Шмельовим, «дерево знань» має низку відносно незалежних параметрів (широта, висота, глибина, міцність, зв'язність тощо), що різною мірою виявляються у різних процедурах оцінки. Традиційні усні та письмові іспити швидше дозволяють виміряти глибину знань та їх зв'язність (тобто можливість висновку, аргументації), водночас тестові іспити краще підходять для вимірювання широти та міцності знань. Характерна для тесту велика кількість питань, що пред'являються за обмежений час, дає можливість охопити ширшу сферу знань, а також зафіксувати рівень стійкості знань при актуалізації в умовах часового дефіциту і нестандартної постановки питання.

При цьому традиційні тести з декількома варіантами вибору і короткими відповідями не дають інформації про те, наскільки ефективно

студент засвоїв систему аргументації, чи зможе він самостійно «добудувати невідомі області», тобто вирощувати «гілки та листки» на основі глибинного «кореневого» знання.

Проблема поглиблюється ще й зв'язку з реалізацією останнім часом компетентнісного підходу у системі вищої освіти та необхідністю оцінки якості підготовки фахівців через вимірювання компетентностей та компетенцій. Усі ці поняття (на відміну від знань) належать до операціональної основи діяльності різного рівня узагальненості (компетенції — більш високий рівень узагальненості, ніж уміння та знання). Оскільки уміння та навички є компонентами діяльності, а суть знань складає зміст навчального матеріалу, який повинен бути засвоєний, то цілі навчання можна розглядати як засвоєння елементів змісту (когнітивної основи діяльності) і самих видів професійної діяльності (операціональної основи діяльності), що передбачає використання знань для вирішення практичних завдань.

Тому надзвичайно важливо у цьому зв'язку включити у систему перевірки освітніх досягнень майбутніх фахівців такі завдання, що дозволили б, з одного боку, визначити узагальненість знань, систему аргументації, їх глибину, зв'язність, а, з іншого, — виявити, наскільки майбутній фахівець готовий їх творчо використовувати у складних професійних ситуаціях, тобто виміряти рівень професійної компетентності. Саме творчо-практичні завдання дають змогу більш системно і об'єктивно підійти до оцінки якості підготовки фахівця.

Тести першого та другого рівнів складності дозволяють перевірити широту, повноту, міцність знань, а творчо-практичні завдання третього рівня складності — глибину, зв'язність, систему аргументації і, що найважливіше, узагальненість, інтегрованість знань та вміння їх адекватно використовувати у складних професійних ситуаціях, у процесі вирішення проблем практичного характеру.

Виходячи з вищесказаного, для цілісної, системної і об'єктивної державної атестації рівня досягнень випускника можна застосувати подібні тестові комплекси. Це система контрольних завдань стандартизованої форми, орієнтованих на вимірювання та оцінку обсягу, повноти, міцності і осмислення професійних знань, а також дієвості і самостійності умінь випускника вищого навчального закладу, які дозволяють порівняти його досягнення в процесі професійної підготовки з еталонними вимогами освітньо-професійної програми до фахових знань та умінь.

Висновки з описом практичного використання отриманих результатів. Таким чином, не абсолютизуючи можливості тестування, ми вважаємо, що у разі грамотного, професійного підходу до розробки тестів вони можуть стати не просто способом контролю знань, але і невід'ємною частиною педагогічної системи, що об'єктивно оцінює та стимулює роботу студентів та викладачів.